V E N D I M
Nr. 231, datë 22.11.2002

"NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË"

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese	
Zija Vuci	Anëtar i	""
Gjergj Sauli	Anëtar i	""
Alfred Karamuço	Anëtar i	""
Kristofor Peçi	Anëtar i	""
Kujtim Puto,	Anëtar i	""
Sokol Sadushi	Anëtar i	""
Petrit Plloçi	Anëtar i	""

me sekretare Arbenka Lalica, në datën 13.9.2002, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 173 Akti që i përket:

KËRKUES:

1. TRASHËGIMTARËT E FAMILJES "METANI", përfaqësuar nga avokat Viktor Ikonomi, me prokurë.

2. TRASHËGIMTARËT E FAMILJES "DAJA", përfaqësuar nga avokat Ali Barçi, me deklarim.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

1. SHOQËRIA ANONIME "DAJTI", përfaqësuar nga avokat Luli Ndoja, me autorizim.

2. KOMISIONI I KTHIMIT DHE KOMPENSIMIT TË PRONAVE I QARKUT TIRANË, në mungesë.

3. MINISTRIA E PRIVATIZIMIT, në mungesë.

4. AGJENCIA KOMBËTARE E PRIVATIZIMIT, përfaqësuar nga juristi Durim Grabova, me autorizim.

5. TRASHËGIMTARËT E FAMILJES "MAÇI", përfaqësuar nga avokat Ilir Selenica, me deklarim gojor.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimeve nr. 283, datë 20.3.2001 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si dhe nr. M-10, datë 8.1.2002 të Kolegjit Seleksionues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë

Palët kërkuese, për papajtueshmërinë me Kushtetutën të vendimeve të Gjykatës së Lartë, kanë parashtruar këto shkaqe:

- Rekurset përmbajnë të gjitha shkaqet ligjore mbi bazën e të cilëve Kolegji Civil, si dhe Kolegji Seleksionues i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë duhet ta kalonin për shqyrtim çështjen në seancë gjyqësore. Pala paditëse, Shoqëria "Dajti" sh.a. nuk legjitimohet në ngritjen e padisë për anulimin e vendimeve të komisionit të kthimit të pronave dhe për heqjen e të drejtës së aksionerëve.

- Drejtori i Shoqërisë "Dajti", sh.a., nuk mund të vepronte me cilësinë e përfaqësuesit të shoqërisë në gjykimin e çështjes.

- Lidhur me çështjen e kalimit të pronësisë së pronës objekt gjykimi, Gjykata e Apelit Tiranë ka konkluduar në kundërshtim me dispozitat ligjore të kohës.

- Kolegjet e Gjykatës së Lartë kanë zhvilluar një proces jo të rregullt ligjor, në kundërshtim me kërkesat e nenit 42 të Kushtetutës.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Petrit Plloçi, përfaqësuesit e kërkuesve, të subjekteve të interesuara dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 324, datë 27.7.1999, ka vendosur rrëzimin e padisë të palës paditëse Shoqëria Anonime "Dajti" sh.a., Tiranë, me arsyetimin se kjo e fundit nuk legjitimohet në ngritjen e padisë. Mbi ankimin e palës paditëse, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 517, datë 25.5.2000, ka vendosur ndryshimin e vendimit të mësipërm të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe pranimin e padisë. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë të padituri, – trashëgimtarët e familjeve "Daja" e "Metani". Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 283, datë 20.3.2001, ka vendosur mospranimin e rekursit si të pabazuar në ligj. Edhe Kolegji Seleksionues i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. M-10, datë 8.1.2002, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga trashëgimtarët e familjes "Metani".

Trashëgimtarët e familjeve "Daja" e "Metani", me cilësinë e kërkuesve, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, kanë paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese me objekt shfuqizimin si antikushtetues të vendimeve të mësipërme të Kolegjit Civil dhe të Kolegjit Seleksionues të Gjykatës së Lartë, duke pretenduar se u është shkelur e drejta për një proces të rregullt ligjor, parashikuar në nenin 42 të Kushtetutës.

Nga shqyrtimi i çështjes në seancë plenare, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se kërkesa e paraqitur është e bazuar.

Kështu, si në rekursin drejtuar kolegjit civil, ashtu edhe në rekursin drejtuar kolegjeve të bashkuara, shkaqet ligjore për prishjen e vendimeve të kundërshtuara, janë të tilla që gjejnë pasqyrim edhe në materialet e dosjes.

Konkretisht, që në momentin e rigjykimit në shkallë të parë në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, është ngritur pretendimi se pala paditëse, Shoqëria Anonime "Dajti", nuk legjitimohet në ngritjen e padisë. Kjo gjykatë e ka quajtur të drejtë këtë pretendim, duke konkluduar në vendimin e saj se pala paditëse nuk legjitimohej në ngritjen e padisë. Gjykata e Apelit Tiranë, në të kundërt, në vendimin e saj nr. 517, datë 25.5.2000, është shprehur se legjitimiteti i palës paditëse është zgjidhur me vendim të Gjykatës së Kasacionit nr. 503, datë 14.1.1998, me të cilin janë prishur vendimet nr. 9031, datë 7.11.1996 i Gjykatës së Rrethit Tiranë dhe nr. 908, datë 21.02.1997 i Gjykatës së Apelit Tiranë, si dhe është dërguar çështja për rigjykim në Gjykatën e Rrethit Tiranë. Por, në këtë vendim të Gjykatës së Kasacionit, ndryshe nga sa shprehet Gjykata e Apelit, janë lënë vetëm detyra për gjykatën e rrethit në rigjykimin e çështjes dhe nuk është trajtuar pretendimi lidhur me mungesën e legjitimitetit të palës paditëse. Në këtë mënyrë, rezulton se ky pretendim ka mbetur pa përgjigje dhe në vendimin e mësipërm të Gjykatës së Apelit. Edhe Kolegji Civil dhe Kolegji Seleksionues i Gjykatës së Lartë nuk janë shprehur në këtë drejtim, por në dhomën e këshillimit kanë vendosur mospranimin e rekurseve.

Gjykata Kushtetuese çmon se në kuadrin e pretendimeve ligjore të parashtruara përpara Gjykatës së Lartë nga ana e kërkuesve përfshihet edhe pretendimi për momentin e kalimit të pronësisë, sipas të cilit Gjykata e Apelit ka konkluduar në kundërshtim me dispozitat ligjore të kohës. Në këtë drejtim, është diskutuar nëse momenti i kalimit të pronësisë përkon me daljen e dekretit të shpronësimit apo me përfundimin e gjithë procedurës së shpronësimit. Prandaj, përderisa palët kërkuese kanë pretenduar se gjykata ka interpretuar gabim ligjin e kohës, këtij pretendimi nuk mund t'i jepej përgjigje në dhomën e këshillimit.

Në rrethanat e mësipërme, Gjykata Kushtetuese konkludon se pretendimet e paraqitura janë ligjore, e si të tilla duhet t'u jepej përgjigje në seancë gjyqësore. Duke vendosur mospranimin e rekurseve në dhomën e këshillimit, Kolegji Civil dhe Kolegji Seleksionues i Kolegjeve të Bashkuara nuk u kanë dhënë mundësi kërkuesve të mbrojnë interesat e tyre në gjykim. Në këtë mënyrë, kolegjet e Gjykatës së Lartë kanë shkelur të drejtën e kërkuesve për një proces të rregullt ligjor, parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës, gjë që i bën vendimet e atakuara të papajtueshme me Kushtetutën.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 31 e 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", me shumicë votash,

V E N D O S I:

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimeve nr. 283, datë 20.3.2001 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe nr. M-10, datë 8.1.2002 të Kolegjit Seleksionues të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

MENDIM PARALEL

Bashkohem me mendimin e shumicës lidhur me pranimin e kërkesës, por konkluzioni im rrjedh nga një trajtim i ndryshëm.

Unë vazhdoj të ruaj opinionin e shprehur në raste të mëparshme të shqyrtuara nga Gjykata Kushtetuese se kjo Gjykatë nuk mund të marrë në shqyrtim përfundimet që arrin Gjykata e Lartë gjatë procedurës së seleksionimit të rekurseve lidhur me mosekzistencën e shkaqeve ligjore për shqyrtimin e çështjeve në seancë gjyqësorë. Unë mendoj se, në esencë, interpretimi i ligjit për rastet që u paraqiten për shqyrtim është në kompetencë të gjykatave të zakonshme dhe në këtë pikëpamje Gjykata Kushtetuese nuk mund të ushtrojë ndonjë kontroll mbi vendimet e këtyre gjykatave. Gjykata Kushtetuese kontrollon kushtetutshmërinë e këtyre vendimeve mbi bazën e ankesës kushtetuese, të paraqitur në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, kur ka pretendime për shkeljen e parimeve të një procesi të rregullt ligjor.

Në rastin në shqyrtim, elementë të një procesi jo të rregullt ligjor mund të konstatohen në gjykimet e zhvilluara në gjykatën e apelit, për të cilat duhet të kishin reaguar edhe kolegjet e Gjykatës së Lartë. Konkretisht, unë mendoj se gjatë procedimit për marrjen e provave, gjykata ka shkelur parimin e barazisë së mundësive të palëve në procesin civil (ose parimi i barazisë së armëve). Pjesë e këtij parimi është edhe marrja e provave të secilës palë.

Më konkretisht, në gjykimet e zhvilluara në gjykatën e apelit, ndërkohë që pala paditëse Shoqëria Anonime "Dajti" sh.a., ka pretenduar se trualli objekt konflikti është shpronësuar në favor të Komandës së Lartë Ushtarake Italiane para datës 29.11.1944, nga ana e tyre, të padituri kanë pretenduar se për shkak të kapitullimit të Italisë, procedura e shpronësimit ka mbetur pa përfunduar. Për të vërtetuar këtë pretendim, nga kjo palë janë paraqitur si prova dekreti nr. 5083, datë 25.2.1943 i Sekretarit të Përgjithshëm të Ministrisë së Drejtësisë, si dhe dokumente të zyrës së hipotekës, sipas të cilave rezulton se prona ka mbetur e regjistruar me pronar trashëgimlënësit e të paditurve. Gjykata e apelit, ndonëse ka adminstruar provat që i ka ofruar pala paditëse, nuk ka administruar ato të palës së paditur, ndonëse të tilla dokumente ndodhen në dosje.

Për sa sipër, unë mendoj se Gjykata e Apelit Tiranë ka shkelur parimin e barazisë së armëve. Ky parim nënkupton që secilës palë t'i ofrohet një mundësi e arsyeshme për të paraqitur çështjen e saj (duke përfshirë edhe provat), në kushte të tilla, që nuk e vendos atë në një disavantazh të dukshëm në raport me palën kundërshtare dhe se, për pasojë, duhet të ketë një balancë të ndershme ndërmjet palëve. Pikërisht, ruajtja e një balance të tillë ndërmjet palëve në proces, është esenca e një procesi të rregullt ligjor.

A N Ë T A R
P. Plloçi